

บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์

Households Accounting of Sufficiency Economy

In Globalization

บุษบา อารีย์*

บทคัดย่อ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ข้อมูลข่าวสารกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดทั้งวิกฤติและโอกาสที่กำลังจะเกิดขึ้น การผลิตในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ด้านการลงทุนและการค้าแลกเปลี่ยนในทั่วทุกมุมโลก มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานให้มีความสำคัญกับการบริหารสินค้าคงเหลือ การนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ทำให้การติดต่อสื่อสารและระบบการรายงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้นำหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนแสดงถึงแนวทางการลงทุนของต่างชาติและประชาชนทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง สำหรับประเทศไทยนั้นมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการเงินที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สมาชิกในครัวเรือนจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนที่ดีในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและมีสติในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยต้องเก็บรวบรวมข้อมูล จัดบันทึกรายรับรายจ่ายและรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง การเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นจะนำไปสู่ความสำเร็จต่อระบบเศรษฐกิจของไทย

คำสำคัญ : การบัญชีครัวเรือน, แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง, ยุคโลกาภิวัตน์

* บช.บ. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยพายัพ,
Email : baree_a@hotmail.com / bussaba_a@payap.ac.th

ABSTRACT

In Globalization, news information become the influence factors to folk people unavoidable. The Social Change directions of Globalization to cause a crisis and opportunity, are going to happen. Production in the current, has changed from the original: next carry investment and trade for exchange all the world. Using machinery instead of labor, focused on inventory management computer system, making communication and reporting system, have to be fast and efficiency. The Government sector and private institution uses Sufficiency Economy for Sustainable Development Guidelines on the treatment of foreign direct investment and all level of people go to normal way. The concept of Households Accounting in Thailand is a financial management tool for family and has the most important to Sufficiency Economy guideline. The operators have to be conscious and planning payment by themselves. Good planning must record the right thing about income and expenditure, including financial report. Finding the way to increase income and decrease expenditure for non – valued of business, lead to be the success of Thai economy.

Keyword: Households Accounting, Sufficiency Economy, Globalization

1. ความเป็นมาของยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization)

1.1 ความหมายและการพัฒนาการของยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization)

โลกาภิวัตน์ มาจากคำว่า Globalization (Alvin Toffler, 1980) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม 3 ยุค คือยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์รวมตัวเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ในลักษณะครอบครัวหรือเครือญาติ ดำรงชีวิตโดยการเก็บของป่าล่าสัตว์ ซึ่งจะอพยพย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ ตามความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ จนเมื่อ 10,000 ปี ที่ผ่านมามีมนุษย์เริ่ม

รู้จักการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์หรือยุคแรกคือ 1) ยุคเกษตรกรรม จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดเป็นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ 2) ยุคอุตสาหกรรม เป็นระยะเวลา 300 ปีก่อนมีการผลักดันให้เกิดเป็น 3) ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตั้งแต่ค.ศ.1950-ปัจจุบัน) และ 4) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว

1) ยุคเกษตรกรรม สภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นแบบดั้งเดิม ทำการเกษตร เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ พึ่งพาธรรมชาติ สังคมเรียบง่ายไม่ซับซ้อน เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตมนุษย์ซึ่งสามารถที่จะผลิตอาหารได้เป็นจำนวนมาก มีการประดิษฐ์คิดค้นศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นการวางรากฐานอารยธรรมของมนุษย์ต่อมา

2) ยุคอุตสาหกรรม มีการนำเครื่องจักรไอน้ำมาพัฒนาไปสู่เครื่องจักรกล ใช้เป็นพลังการผลิตแทนแรงงานคนและสัตว์ ก่อให้เกิดการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) สภาพสังคมเปลี่ยนไปสู่ การตลาดและการบริโภคนิยม มีความทันสมัย สภาพสังคมซับซ้อนหลากหลายมากขึ้น มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเรื่อยๆ

3) ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นยุคข่าวสารข้อมูล มีการสื่อสาร (Communication) และการขนส่ง (Transportation) นำระบบคอมพิวเตอร์มาเชื่อมโยงระบบโทรศัพท์ โทรสารติดต่อทั่วโลก เป็นยุคโลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารรวดเร็วเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายจนคนในสังคมปรับตัวไม่ทันกับคลื่นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (Future Shock) โดยเรียกรวมกันว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายโทรคมนาคม (ICT) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เรียกว่า Internet จัดเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงประเทศต่างๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกันเกิดความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

4) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ด้วยพลังแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มนุษย์ทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยมีการเรียกยุคนี้ว่า Globalization เป็นสภาวะ “ไร้พรมแดน” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกระดับตั้งแต่ระดับโลกจนถึงระดับครอบครัว ประเทศต่างๆ เชื่อมโยงกันมากขึ้น พึ่งพากันมากขึ้น

โลกาภิวัตน์ (Globalization) คือ ผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจและรัฐบาล ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 โลกาภิวัตน์ หมายถึง "การแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดสามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วกว้างขวางเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นต้น" โลกาภิวัตน์เกิดจากพื้นฐานของการเคลื่อนย้ายทุนในเศรษฐกิจโลก คือ ทุนมนุษย์ (เช่น การอพยพเข้าเมือง การย้ายถิ่น การอพยพจากถิ่นฐาน การเนรเทศ ฯลฯ) ทุนการเงิน (เช่น เงินช่วยเหลือ ทุน หนี้ สินเชื่อและการกู้ยืม ฯลฯ) ทุนทรัพยากร (เช่น พลังงาน โลหะ สินแร่ ไม้ ฯลฯ) และ ทุนอำนาจ (เช่น กองกำลังความมั่นคง พันธมิตร กองกำลังติดอาวุธ ฯลฯ)

โลกาภิวัตน์ Globalization จะเกี่ยวข้องกับ ปัจจัย 3 ประการ คือ ทุน การครอบงำ และค่านิยม

ทุน (Capital) เศรษฐกิจโลกจะต้องเป็นไปตามลัทธิทุนนิยม (Capitalism) ภายใต้การแข่งขันในลักษณะเสรีนิยม (Liberalism) เป็นลักษณะเศรษฐกิจของโลกตะวันตกที่มีเนื้อหาเน้นการสะสมทุนและการค้าเสรี โดยต่างจะให้มีการเปิดการค้าระหว่างประเทศให้เป็นการค้าที่ไร้พรมแดน เกิดความได้เปรียบของบริษัทข้ามชาติ ทุนจะมีการเคลื่อนย้ายไปยังประเทศต่างๆของโลกที่ให้เงื่อนไขและผลประโยชน์ที่ได้กำไรสูงสุด

การครอบงำ (Dominant) การปฏิวัติทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้มีการเชื่อมโยงสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว โลกถูกเชื่อมด้วยข้อมูลข่าวสารและเป็นข้อมูลข่าวสารฝ่ายเดียวจากโลกตะวันตก หรือจากประเทศซึ่งมีอำนาจเศรษฐกิจและการทหารที่เหนือกว่า มีการสร้างกระแสข่าวตามที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเมืองและเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของโลกตะวันตก

ค่านิยม (Value) โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

1) ค่านิยมทางการเมือง ทุกประเทศในโลกต้องเป็นแนวประชาธิปไตยแบบตะวันตก ประเทศต่างๆ จะต้องมียุทธูปแบบการเมืองการปกครองในแบบเดียวกัน มิฉะนั้นจะ

ถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ หรือใช้กำลังทหารเข้าไปปลดปล่อยให้เป็นประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีค่านิยมที่จะเลือกผู้นำที่มีแนวความคิดแบบการค้าเสรีหรือเป็นนายทุนเศรษฐกิจแบบตะวันตกไปเป็นรัฐบาล มีการแก้ไขกฎหมาย กฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทข้ามชาติสามารถเข้าไปแข่งขันกับธุรกิจท้องถิ่น

2) ค่านิยมทางเศรษฐกิจ โลกจะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ มีการแบ่งงานกันทำ (Division of Labour) โดยถือหลักการผลิตหรือซื้อของที่ถูก โดยต่างฝ่ายจะใช้มาตรการทางภาษีให้น้อยที่สุด โดยโลกตะวันตกจะมีการปกป้องธุรกิจในรูปแบบของการกีดกันทางการค้า ที่เรียกว่า NTB (Non Tariff Barrier) การค้าของโลกจะตกอยู่ภายใต้กติกา WTO (World Trade Organization) และข้อตกลงในลักษณะที่เป็นทวีภาคี ได้แก่ FTA แต่ไม่สามารถเอื้อประโยชน์การทำข้อตกลงความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น ASEAN , NAFTA , APEC เป็นต้น จึงไม่ใช่ความยุติธรรมทางการค้า

3) ค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม โดยจะเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) การบริโภคนิยม (Consumerism) การนิยมวัตถุ (Materialism) รวมถึงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งจะอนุรักษ์เฉพาะในสิ่งที่ประเทศด้อยพัฒนาไม่พร้อมแต่โลกตะวันตกพร้อม

4) ค่านิยมการปกป้องทางการค้า (Protectinism) ในรูปแบบของลัทธิ ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าของลัทธิจะมาจากโลกตะวันตก ซึ่งจะใช้ลัทธิเป็นเครื่องมือในการปกป้องสินค้าและบริการ มีการใช้มาตรการทางการเงิน ผ่านกองทุนต่างๆ เช่น IMF, ADB รวมทั้งการใช้มาตรการที่ป้องกันการก่อการร้ายอยู่ในกระแสของโลกาภิวัตน์เช่นกัน

1.2 กระแสโลกาภิวัตน์และผลกระทบต่อประเทศไทย (Globalization Trends and Implications to Thailand)

กระแสโลกาภิวัตน์นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านยอมรับว่า มีอิทธิพลต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่างๆ ในโลก โดยเฉพาะประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงและต้องพึ่งต่างประเทศสูง เช่น ประเทศไทย จากการประมวลผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านได้ข้อสรุปถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้ง

ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เป็นประเด็นสำคัญ และเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนี้

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงลักษณะประชากร (The New Demographics) ประชากรของโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 6.1 พันล้าน ในกลางปี 2001 เป็น 7.8 พันล้านในปี 2025 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 28 หรือร้อยละ 1.2ต่อปี) ทั้งนี้ ร้อยละ 95 ของประชากรที่เพิ่มขึ้นจะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเขตเมือง แนวโน้มประชากรโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้างและพฤติกรรม ประชากรสูงอายุ (มากกว่า 50 ปีขึ้นไป) จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยหนุ่มสาว (Young Generation) จะมีสัดส่วนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเกิดของประเทศพัฒนาแล้วต่ำลง ประกอบกับคนจะมีสุขภาพดีและอายุยืนมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญ คือ

1) การสิ้นสุดของตลาดเดียว (The End of Single Market) เดิมตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีลักษณะ Homogeneous โดยมีกลุ่มวัยรุ่นเป็นผู้ครอบครองตลาดส่วนใหญ่ แต่ต่อไปในอนาคต ตลาดจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือ (1) ตลาดของผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน การให้บริการเพื่อความบันเทิง เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น (2) ตลาดของกลุ่มวัยรุ่น ผลิตภัณฑ์และบริการส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้ชีวิตประจำวัน ความฟุ่มเฟือยในรูปแบบต่างๆ แม้กระทั่งการศึกษาซึ่งจะมีรูปแบบที่เป็น New Luxury Youth Market โดยเฉพาะในตลาดศึกษาต่อเนื่องของผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาดีอยู่แล้วกำลังเป็นธุรกิจที่เติบโต ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น Nanotechnology และ Material Technology เป็นต้น รวมทั้งก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่า “Culture Product” ที่มีความเหมือนกันในวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ การบริโภค และผลิตภัณฑ์ เช่น สินค้าจำพวก Franchise ต่างๆ ธุรกิจบริการด้านการเงิน (Financial Services) การค้าหุ้นในตลาดสินค้าประเภท High Technology ลูกค้านั้นส่วนใหญ่เป็นของคนอายุน้อยกว่า 45 ปี ส่วนการลงทุนในตลาดกองทุนอื่น (Mutual Fund) เน้นเรื่องการออม ลูกค้าจะเป็นผู้สูงอายุ

2) ภาระงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น โครงสร้างของประชากรวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาก มีผลต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่จะเพิ่มขึ้นจากเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เบี้ยบำนาญ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

3) การเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว (Mobility of Labor) โดยเฉพาะแรงงานฝีมือหรือแรงงานที่มีความรู้ (Skilled Labor/Knowledge Labor) ซึ่งเป็นที่ต้องการและมีบทบาทมากในระบบเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้าม จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะน้อยไปยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อลดจำนวนแรงงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว

4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงในค่านิยม และพฤติกรรมของประชากรทำให้ตลาดเปลี่ยนแปลงเร็ว ผู้ผลิตจะต้องมีความพร้อมรับกับการปรับเปลี่ยนโดยต้องคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ (Innovation) และใช้ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และภูมิปัญญา มารองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

1.2.2 ความเหลื่อมล้ำของความรู้ (Knowledge Divide) จะเกิดทั้งในระดับประเทศและในระดับต่างประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันของความสามารถและความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษา ข้อมูลข่าวสาร และการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ของคนในประเทศที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ประเทศที่มีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องจะเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ในสังคมเศรษฐกิจการเมืองโลกที่อาศัยองค์ความรู้ในการพัฒนามากกว่าปัจจัยทางทรัพยากร เกิดผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ คือ

1) การศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในระบบและนอกระบบขยายตัวเพิ่มขึ้นมากจากการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Economy) ซึ่งความรู้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในทุกส่วนของภาคการผลิตเพื่อลดต้นทุน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และลดการใช้แรงงานที่ขาดแคลน จำเป็นที่ประชากรในวัยทำงานที่ต้องมีความพร้อมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีความต้องการทักษะและฝีมือ

2) การวิจัยและพัฒนาจะมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพที่จะต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาในเชิงธุรกิจ โดยเฉพาะในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ ทันสมัยและกระจายอย่างทั่วถึง

3) ภาวะกำลังการผลิตส่วนเกินในสินค้าและบริการ มีสาเหตุได้แก่ การเข้ามาใหม่ของประเทศกำลังพัฒนา เช่น จีน และเม็กซิโก เป็นต้น การหดตัวของความต้องการ การเพิ่มผลิตภาพของประเทศต่างๆ ทั่วโลก อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มขึ้นในความรู้ ความสามารถและทักษะฝีมือแรงงาน ก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญ 2 ประการคือ

3.1) ภาวะ “Global Deflation” ราคาสินค้าส่วนใหญ่ทั่วโลกมีราคาถูกลง โดยเฉพาะสินค้าที่สามารถผลิตได้ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีค่าแรงงานต่ำ มีการแข่งขันเรื่องลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือการเป็นผู้นำ ในการคิดค้นประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง

3.2) ภาวะ “Growth with Unemployment” อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโลกจะสูงขึ้นเช่นในช่วงปี 1960 และ 1970 อันเนื่องจากแรงกดดันทางการเมือง เพื่อให้มีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น มีนโยบายเศรษฐกิจที่ดี การเพิ่มขึ้นในการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ การกระจายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาคเอกชนมีพลวัตก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น

4) การร่วมมือระหว่างกันมีมากขึ้นในทุกระดับ เนื่องจากการขยายตัวขององค์กรทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองระดับโลกขนาดใหญ่ เช่น WTO และ IMF เป็นต้น การปรับเปลี่ยนรูปแบบของขั้วอำนาจจาก Bipolar มาเป็น Multipolar ปัญหาผู้ก่อการร้ายข้ามชาติซึ่งทำให้ประเทศต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดมากขึ้น นำไปสู่การเจรจาต่อรองและการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และระดับโลกเพื่อสร้างความสมดุลของอำนาจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาศัยความร่วมมือของทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจของภาคธุรกิจเป็นอย่างมาก องค์กรที่มีข้อมูลข่าวสารมากจะมีอำนาจมากขึ้น ทำให้เกิดการผลักดันที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนก่อนการตัดสินใจ โดยอาศัยการสร้าง

ความร่วมมือกันระหว่างภาคธุรกิจมากกว่าการมุ่งที่จะแข่งขันกัน โดยอาศัยความโปร่งใสและเปิดเผย ทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจที่จะมีให้กัน

1.2.3 ผลกระทบต่อประเทศไทย

แนวโน้มสถานการณ์โลกในอนาคตที่คาดการณ์ไว้ว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในเชิงบวก ซึ่งถือเป็นโอกาสของประเทศในการที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเชิงลบซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้เป็นโอกาสของประเทศ ผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยสรุปได้ดังนี้

1) โอกาส จากโครงสร้างประชากรที่จะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในประเทศพัฒนาแล้ว จะสร้างโอกาสให้กับประเทศไทยที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และขยายตลาดทางด้านสินค้าและบริการที่มีศักยภาพ โดยเปรียบเทียบ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและแรงงาน รวมทั้งความรู้ความชำนาญที่มีอยู่เดิมทางวัฒนธรรม เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แรงงานและมีฝีมือเฉพาะด้านสินค้าและบริการเพื่อสุขภาพ (นวดแผนโบราณ / สมุนไพร) และบริการทางการแพทย์ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าและบริการที่สามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระดับรากหญ้าซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้เป็นอย่างดี

2) นโยบายการเงินการคลังมีประสิทธิภาพน้อยลง สาเหตุจากภาระงบประมาณรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากร ด้านการรักษาพยาบาล เบี้ยบำนาญและเงินสวัสดิการผู้สูงอายุต่างๆ กระแสการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้งบประมาณทางการศึกษาของภาครัฐเพิ่มขึ้น ปัญหาหนี้สาธารณะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของประเทศต่างๆ ในโลก การขาดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายเสรีทางการเงินที่จะเพิ่มความเสี่ยงของราคาทรัพย์สินและก่อให้เกิดปัญหา Credit Bubble ซึ่งมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคมากขึ้น

3) การขยายตัวของกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังกระจุกอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑลจะส่งผลให้การอพยพเข้ามา

ของแรงงานเพื่อการมีงานทำมีมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

4) ปัญหาด้านแรงงาน ได้แก่ (1) ขาดแรงงานที่มีความรู้และทักษะ ส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างประเทศ (2) สภาพการว่างงานในภาคอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบกับความรู้ ความสามารถของแรงงานที่ทำให้ผลิตภาพสูงขึ้น

5) ภาวะการแข่งขันสูงขึ้นและราคาสินค้าต่ำลง โดยเฉพาะสินค้าที่มีความต้องการในตลาดโลกสูง สามารถผลิตได้ อันเนื่องจากข้อได้เปรียบทางด้านแรงงานราคาถูก ความรู้ ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งนวัตกรรม และผลิตภาพที่สูงของประเทศเหล่านั้น

6) เผชิญกับข้อกีดกันทางการค้าในรูปของภาษีและที่ไม่มีภาษี (Nontariff Barriers: NTB) มากขึ้น การเพิ่มขึ้นของการรวมตัวอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองในระดับต่างๆ

ความคิดเห็นที่มีต่อโลกาภิวัตน์ ในมุมมองของคนในสังคมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ จากมุมมองของผู้ที่เสียประโยชน์หรือได้ประโยชน์ ประเทศที่ได้ประโยชน์คือ ประเทศที่พัฒนาแล้วดัชนีชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะค่าครองชีพ ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวยกับประเทศที่ยากจน จำแนกได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่เห็นชอบต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ ผู้ที่เห็นว่าโลกาภิวัตน์เป็นสิ่งที่ดีงาม

2. กลุ่มที่ต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่

- ผู้ที่เห็นว่าเป็นสถานะที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการของมนุษย์
- ผู้ที่เห็นว่าเอื้อประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองให้แก่ประเทศ

มหาอำนาจโดยเฉพาะ

- ผู้ที่เห็นว่าการก่อให้เกิดการครอบงำทางความคิดและวัฒนธรรม

3. กลุ่มเป็นกลาง ได้แก่ ผู้ที่ไม่สามารถมองเห็นผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ได้ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ เนื่องจากแต่ละกลุ่มหรือพื้นที่ได้รับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์แตกต่างกัน

2. บัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิตอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ และกระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) กระแสโลก 2) กระแสในประเทศ และ 3) กระแสองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2557) ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมไทยเต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อ มีปัญหาด้านหนี้สิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อันเชิญหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาแบบบูรณาการ จากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – พ.ศ.2559) ได้เน้นเรื่องส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและอนุรักษ์ฟื้นฟูการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น กลายเป็นสังคมเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง รู้จักความพอมี พอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลในการใช้จ่าย ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการบริหารการเงินอย่างรอบคอบ

ดังนั้น การทำบัญชีครัวเรือนจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้ทุกคนสามารถบริหารจัดการด้านการเงินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถบรรลุถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ทำให้ทราบว่าแต่ละเดือน มีรายได้เท่าใด มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่ง

นำไปสู่การวางแผนทางการเงินว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัดได้อย่างไร เพื่อให้รายจ่ายสมดุลกับรายได้และมีการเก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นการสร้างรากฐานมั่นคงให้กับครอบครัว สังคมและประเทศ

แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สุจิตรา ตูลยาเดชาพันธ์, 2552) เป็นหลักปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริพระราชทานให้เป็นองค์ความรู้แก่ประชาชนทุกชนชั้น โดยมีการเริ่มประยุกต์ใช้ทางด้านกิจกรรมเพื่อความอยู่รอดได้สำหรับเกษตรกรผู้ที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ปรัชญานี้ได้เป็นที่ยอมรับจากทั่วโลกว่าเป็นหนทางของการอยู่รอดของสังคมในสภาวะที่ทรัพยากรขาดแคลน เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข โดยมีหลักการ 3 ประการ คือ

1) ความมีเหตุผล เป็นความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพมีการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต ไม่แย่งผลประโยชน์และแข่งขันในด้านการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง หาแนวทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์และปฏิบัติตนในทางที่ดี ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตนเองและทำลายผู้อื่น

2) ความพอประมาณ หลักของความประมาณมี 5 ประการ คือ

2.1 ด้านจิตใจ เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

2.2 ด้านสังคม เข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครัวเรือนและชุมชน

2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบและเกิดความยั่งยืนสูงสุด

2.4 ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน

2.5 ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตนเอง

3. ความมีภูมิคุ้มกัน

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ประกอบด้วย

3.1 มีความรอบคอบและระมัดระวัง

3.2 มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และแบ่งปัน ทุกชุมชนควรมีการใช้จ่ายแบบมีเหตุผลและพอเพียงที่จะรับรู้รายได้ซึ่งจะเหลือเป็นกำไรทางสังคม ทั้งชุมชนโดยรวมและประเทศชาติในระยะยาว “กำไร” ถือเป็นภูมิคุ้มกันและรับรู้เป็นความมั่งคั่งที่แท้จริง การไม่เอาไรต์เอาเปรียบกันและทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ วิธีการทางด้านบัญชีที่นำมาประยุกต์ใช้กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหาจุดสมดุลและความสามารถในการบริหารงานเกี่ยวกับข้อมูลทางการบัญชีที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินซึ่งเน้นด้านการวางแผน การควบคุมและการประเมินผลการปฏิบัติงาน การคำนวณต้นทุนและการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับในรูปของรายงานวิเคราะห์ผลต่างด้านต้นทุน ค่าใช้จ่ายการผลิต ต้นทุนมาตรฐาน การบริหารเชิงกลยุทธ์ การจัดทำงบประมาณ ด้านการตลาด และการขยายโอกาสด้านอื่นๆ เพื่อเป็นเครื่องมือร่วมกับนวัตกรรมหรือวิธีการใหม่ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการเรียนรู้ของหน่วยงานอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยจะต้องอาศัยความรู้และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำความรู้ต่างๆ มาใช้แก้ไขปัญหาเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับสังคมปัจจุบันด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มและได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม

3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรไทย

การจัดทำบัญชีครัวเรือน (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, 2550; สุพรรณิ ต้อนรับ, 2551) หมายถึง การจดบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการรับและการจ่ายเงินสดในครัวเรือนที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เป็นประโยชน์ในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สิน เพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น ดังนี้

- 1) ทำให้ทราบรายรับ รายจ่ายและหนี้สิน
- 2) มีการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย

- 3) ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
- 4) ทราบเงินสดคงเหลือ
- 5) สร้างความสามัคคีในครอบครัว

บัญชีครัวเรือนทำให้สามารถสร้างสมดุลระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักสถานะภาพทางการเงินของตนเองมากขึ้น การทำบัญชีครัวเรือนสร้างนิสัยประหยัดรู้จักเก็บและออมเงิน ลดหรือเลิกรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและช่วยกันสร้างรายได้ รายรับให้เพียงพอกับการดำเนินชีวิตและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันตามกิจกรรมของบัญชีครัวเรือน ได้แก่

1) กิจกรรมในครัวเรือน แบ่งเป็น

1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ รายจ่าย เช่น การซื้อปุ๋ย การซื้อเมล็ดพันธุ์ การซื้อเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการเกษตร รายรับ เช่น เงินได้จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

1.2 กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ รายจ่าย เช่น ค่าธรรมเนียมการศึกษาของบุตร เงินบริจาค เงินซื้ออาหารและของใช้ในบ้าน รายรับ เช่น เงินได้จากการรับจ้างทำงาน เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ

2) สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน

3) การสรุปยอด (การจัดทำงบรายรับรายจ่าย)

เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การจัดทำบัญชี ในเรื่องการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย และบัญชีต้นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเกษตรกรสามารถควบคุมรายรับรายจ่ายในครัวเรือน สามารถวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้โดยใช้การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ ปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากความเคยชินให้เห็นประโยชน์และความสำคัญในการบันทึกบัญชี โดยกระตุ้นการเรียนรู้ทางบัญชีรายบุคคลและติดตามการเรียนรู้ และเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจในภาคการเกษตรเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร มีพื้นฐานความคิดแบบเดียวกันกับการทำบัญชีของธุรกิจ

เพียงแต่ครัวเรือนมีความซับซ้อนของกิจกรรมต่างๆ น้อยกว่าการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจ การวัดค่าเพื่อประเมินผลดำเนินงานหรือการประเมินกิจกรรมจึงมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่

เกณฑ์ในการบันทึกบัญชี เกษตรกรใช้เกณฑ์เงินสด (Cash Basis) และระบบบัญชีเดี่ยว (Single-Entry System) เป็นการจัดทำบัญชีแบบที่ง่ายที่สุด เนื่องจากครอบครัวเกษตรกรเป็นหน่วยเล็กๆ ทางสังคม การประกอบอาชีพของเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่รอดในสังคม ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนกลุ่มใหญ่ ผลจากการดำเนินงานหรือการประกอบอาชีพของเกษตรกร สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรายการที่ต้อง บันทึกในแต่ละวันมีจำนวนไม่มาก

การจำแนกรายการจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น

รายรับ (Revenues) หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ โดยไม่สนใจว่าจะจะเป็นเงินที่ค้างชำระหรือเงินที่ชำระและรายได้ที่ยังไม่เกิดขึ้น เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคารหรือจากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น รายรับของเกษตรกร ประกอบด้วย

- 1) รายรับจากกิจกรรมการเกษตร คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตร เช่น เงินที่ได้รับจากการขายผลผลิตทางการเกษตร
- 2) รายรับจากกิจกรรมลงทุน คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการลงทุน เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร
- 3) รายรับจากการใช้แรงงาน คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการรับจ้าง เช่น ค่าจ้างเงินเดือน
- 4) รายรับอื่นๆ คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับจากกิจกรรมอื่น เช่น เงินกู้

รายจ่าย (Expenditures) หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมา ซึ่งสิ่งที่ตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ โดยไม่คำนึงว่าเป็นการจ่ายชำระหนี้ในงวดบัญชีก่อนหรือเป็นการจ่ายล่วงหน้า เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำมัน ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าหนังสือ ตำรา เป็นต้น รายจ่ายยังรวมถึงรายการที่อาจไม่ได้รับ

สิ่งตอบแทน คือ สินค้าหรือบริการ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น รายจ่ายของเกษตรกร ประกอบด้วย

1) รายจ่ายเพื่อกิจกรรมการเกษตร คือ เงินที่จ่ายไปเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรกลับมา เช่น ค่าปุ๋ย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าจ้างคนงานที่ทำงานในไร่ ในสวน หรือในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2) รายจ่ายเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวก คือ เงินที่จ่ายไปเพื่อความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์

3) รายจ่ายเพื่อปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต คือ เงินที่จ่ายไปสำหรับปัจจัย 4 ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ค่าเช่าบ้าน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

4) รายจ่ายเพื่อการกุศล คือ เงินที่จ่ายไปเพื่อการกุศลสาธารณะ เช่น เงินทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่า หรือเงินบริจาคสำหรับภัยพิบัติต่างๆ

5) รายจ่ายเพื่อการศึกษา คือ เงินที่จ่ายไปเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน เช่น ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์ประกอบการศึกษา เป็นต้น

6) รายจ่ายอื่นๆ คือ เงินที่จ่ายไปเพื่อกิจกรรมอื่นๆ เช่น การชำระดอกเบี้ยเงินกู้

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้ อาจจ่ายเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น หนี้สินเกิดจากเกษตรกรไปกู้เงินหรือสินทรัพย์อื่นที่มาจากบุคคลหรือแหล่งทุนภายนอก

เงินสดคงเหลือ (Cash Balance) คือ เงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ที่เกษตรกร มีไว้สำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน ได้แก่

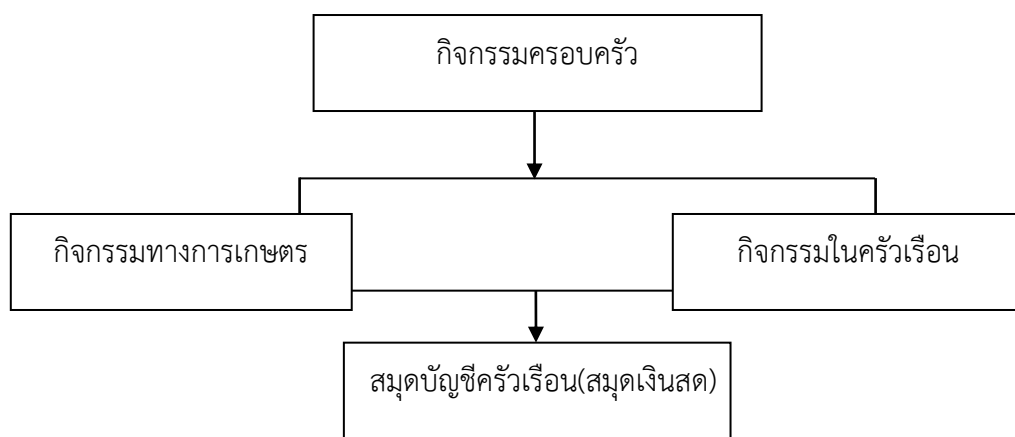
1) เงินสดคงเหลือยกมา คือ เงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ มีเหลืออยู่ก่อนทำกิจกรรมของวันใหม่

2) เงินสดคงเหลือยกไป คือ เงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้มีเหลืออยู่เมื่อสิ้นวันหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสามารถคำนวณได้ ดังนี้ เงินสดคงเหลือยกไป = เงินสดคงเหลือยกมา + รายรับ - รายจ่าย

การบันทึกบัญชีครัวเรือน สมุดบัญชีครัวเรือนที่ต้องจัดทำตามวงจรการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่

สมุดเงินสด คือ เป็นหลักในด้านการเงินของครอบครัวเกษตรกร เพราะกิจกรรมของเกษตรกรทุกอย่าง ถ้าต้องมีรายการเกี่ยวกับเงินสดแล้วจะต้องมีบันทึกในสมุดเงินสดเล่มนี้สำหรับครอบครัวเกษตรกรขนาดเล็ก หรือครอบครัวเกษตรกรขนาดใหญ่ แต่มีรายการน้อยสามารถใช้สมุดเงินสดเพียง 1 เล่ม บันทึกรายการรายรับ รายจ่าย และจัดแยกประเภทแต่ละรายการรวมไว้ในเล่มเดียวกัน

สมุดบัญชีแยกประเภท เป็นสมุดบัญชีที่มีขึ้นเพื่อแยกประเภทรายการรายรับ รายจ่ายแต่ละประเภทออกให้เห็นชัดเจน สำหรับครอบครัวเกษตรกรมีรายการเกิดขึ้นในแต่ละวันมีจำนวนมาก

ภาพที่ 1 วงจรการจัดทำบัญชีครัวเรือน

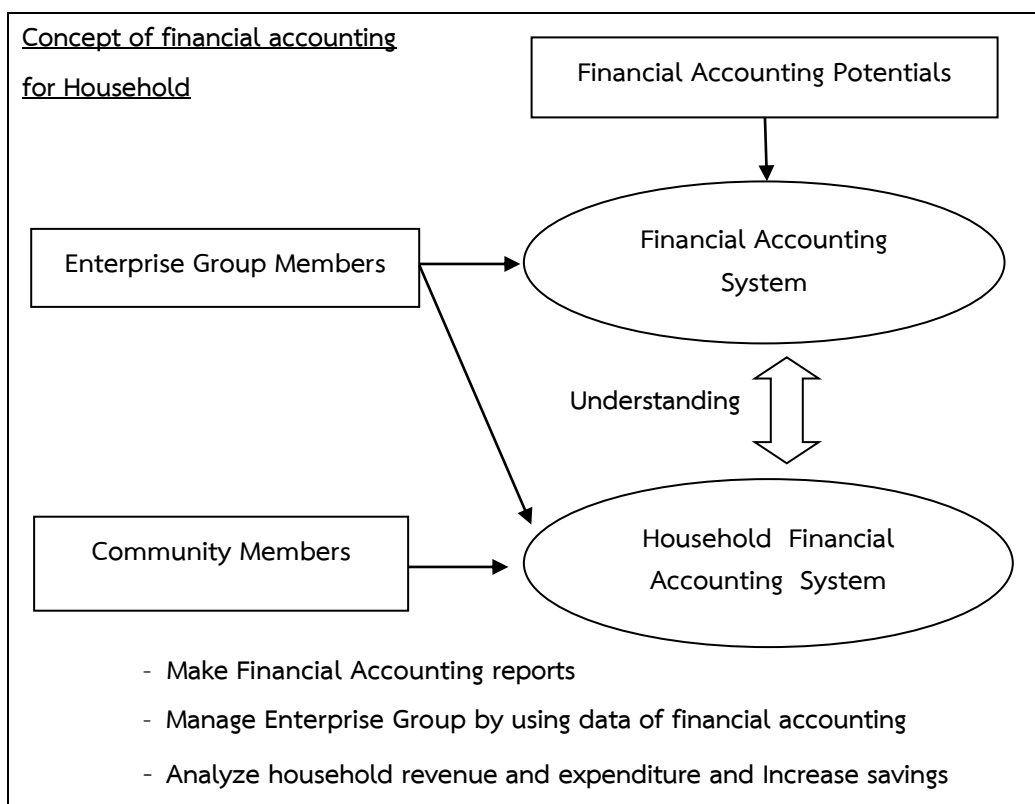
4. การประยุกต์บัญชีครัวเรือนของประเทศไทย

รายงานผลวิจัยที่สนับสนุนการประยุกต์บัญชีครัวเรือนของประเทศไทย โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนใหญ่เน้นไปที่กลุ่มเกษตรกร วิชาทกิจชุมชน กิจกรรมเจ้าของคนเดียว และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนี้ ปราณี เนรมิตและคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน

เกษตรกรในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า การเปิดรับสื่อของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อส่วนบุคคลโดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือน และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี โดยได้รับความรู้และแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาในการจัดทำ จึงควรให้คำแนะนำเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการบันทึกบัญชีครัวเรือน รพีพร คำชุ่ม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน” พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึง รายรับ-รายจ่ายของครอบครัวแต่ละเดือนว่าเพิ่มหรือลดได้มากน้อยเพียงใด ทำให้ฐานะทางการเงินของครอบครัวเพียงพอต่อรายรับ-รายจ่าย ในชีวิตประจำวัน เกิดการวางแผนเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในแต่ละปี โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. และสามารถส่งคืนตามกำหนด เกษตรกรสามารถประเมินผลในแต่ละฤดูกาลว่าผลผลิตทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร ทำให้มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีวินัยและเป็นระบบ โดยจัดทำบัญชีของผลผลิตจากเนื้อที่เพาะปลูก (ไร่) จำนวนต้นทุนของผลผลิตต่อไร่ จำนวนปุ๋ยต่อไร่ และปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่ได้บันทึกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเวลา และไม่สามารถจดจำรายการรับจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ ชนิตา โชติเสถียรกุล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชา เชียงใหม่” พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์สูงสุดในด้านที่ทำให้ ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและมีเงินออมเพิ่มขึ้น ฉัตรมงคลกลางสวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเรียนรู้ประโยชน์และความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน การประชุมหารือที่มีต่อการออมในทิศทางที่เป็นบวก ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) คือ หากผลที่ออกมาเป็นไปในทางบวก บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อโครงการและได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างรายได้และลดรายจ่าย ส่งเสริมให้มีระบบสหกรณ์ เพื่อจะได้เป็นแหล่งในการขายผลผลิต การสร้างงาน รวมทั้งการต่อรองราคา ทั้งยังเป็นแหล่งเงินออม

และแหล่งเงินกู้ยืมที่ควบคุมโดยกลุ่มหรือชุมชน โดยทำควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ประชาชนเข้าใจตระหนักในเรื่องการจัดการระบบการเงินในระดับครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพ วาริพัฒน์ มงคลสมัย (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือนเพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน แต่ภายหลังได้มีการจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีเงินออมมากขึ้น สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่ประชาชนเห็นด้วยกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการครอบครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยในการวางแผนชีวิต รู้รายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง ไม่ยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ช่วยให้ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุพรรณิณี ต๋อนรัมย์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อนและไม่เคยได้รับความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนจากแหล่งใดเลย และผลจากการที่ ธ.ก.ส. ได้จัดโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรเพียงจำนวนเกินครึ่งเล็กน้อยที่เข้าใจหลักการทำบัญชีครัวเรือนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็น เพราะทำให้มีเงินออมมากขึ้น ศุภโชคดิษฐ์ แก้วทองและสมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา” พบว่า เกษตรกรที่จดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ ค่าอาหารและค่าเล่าเรียนของบุตร ใช้บริการเงินกู้จากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ร้อยละ 89.3 ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบ เกษตรกรที่จดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีเงินออมทุกราย โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในยามฉุกเฉินหรือเจ็บไข้ไม่สบาย บังคับ

ด้านเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วย ราคาผลผลิต ราคาปัจจัยการผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่งผลต่อการเพิ่มหรือลดหนี้สินในระดับมากที่สุดและระดับมาก หลังการจดบันทึกส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น นำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมค่าใช้จ่ายและมีการถ่ายทอดการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น และงานวิจัยของ พุทธรณ สุวรรณอาสน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการบริหารการเงินของธุรกิจเข้ามาประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการด้านบัญชีและการบริหารจัดการด้านการเงินและเพื่อพัฒนาระบบบัญชีและระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวคิดการใช้ระบบบัญชีครัวเรือนที่ปรับเป็นปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์

โดยมีระบบบัญชีการเงินครัวเรือนแบ่งเป็น 4 กิจกรรมย่อย คือ 1) กิจกรรมเวทีชาวบ้านการเงินครัวเรือน 2) กิจกรรมออกแบบบัญชีการเงินครัวเรือน 3) กิจกรรมอบรมบัญชีการเงินครัวเรือน และ 4) กิจกรรมประเมินผลบัญชีการเงินครัวเรือน ภายหลังจากการทำบัญชีครัวเรือนมีระดับเงินออมครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ระดับผู้ไม่มีเงินออมมีแนวโน้มลดลง ในภาคครัวเรือนมีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้นโดยสามารถวิเคราะห์รายรับรายจ่าย ครัวเรือนมีการวางแผนทางการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อความเข้าใจระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับผู้เขียนได้นำวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนมาประยุกต์กับการอบรมให้กับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพโดยใช้เทคนิคบัญชีบริหารของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ (1) การจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ใช้อบรมให้กับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเมืองนะ ได้ใช้หลักการของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2550) คือ ภูมิปัญญาทางบัญชีสร้างวิถีสู่อนาคต 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สมัยใจเข้าร่วมโครงการ คือ การลงทะเบียนเพื่อขอรับการฝึกอบรม 2) ตั้งใจเรียนรู้การทำบัญชี คือ ตั้งใจเรียนรู้เกี่ยวกับ สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน และ สมุดคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ 3) ต้องลงมือทำบัญชี คือ จะต้องทำบัญชีทุกวันที่มีการรับ - จ่ายเงิน 4) รู้รายรับ คือ รู้ที่มาของรายรับได้เงินมาจากไหน 5) รู้รายจ่าย คือ รู้ที่มาของค่าใช้จ่ายว่าจำนวนที่เกิดขึ้นเป็นค่าอะไรบ้างเท่าไร 6) รู้ต้นทุนกำไร คือ รู้ต้นทุนของการลงทุนเท่าไรและรู้รายได้หรือยอดขายได้เท่าไร 7) รู้หนี้สิน คือ เพื่อวางแผนชำระหนี้ให้ทันตามกำหนด 8) รู้จักประหยัด คือ รู้จักประหยัดโดยควบคุมและหรือลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย จากตัวอย่างการทำบัญชีครัวเรือนในเอกสารการอบรมให้กับสมาชิกผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ในสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน รายรับ - รายจ่าย สำหรับวันที่ 1- 31 เดือน มกราคม พ.ศ. 2555 มีช่อง วัน เดือน ปี ช่องรายรับจากการประกอบอาชีพ ช่องรายรับอื่นๆ และช่องรวมรายรับ ช่องรายจ่ายประกอบอาชีพ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอาชีพ และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ช่องแสดงยอดรวมรายรับและรายจ่าย รายรับสูงกว่ารายจ่าย และรายจ่ายสูงกว่ารายรับ ระบุชื่อผู้จัดทำ ทำให้ทราบ

ข้อมูลทางการเงินเบื้องต้นและนำไปพัฒนาเป็นการประกอบอาชีพในโรงงานปุ๋ยอินทรีย์ และเพิ่มศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักชนิดปั้นเม็ดในการลดต้นทุนการผลิต และเลือกวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีคุณภาพแต่ราคาถูกกว่าเดิม ทำให้เพิ่มรายได้ในกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันนี้สร้างผลกำไรได้อย่างดียิ่ง

3. สรุปและเสนอแนะ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมไทยเต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อ มีปัญหาด้านหนี้สิน การได้อันเชิญหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาแบบบูรณาการในยุคโลกาภิวัตน์นี้ เป็นผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจและรัฐบาล เป็นความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น กลายเป็นสังคมเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการบริหารการเงินอย่างรอบคอบ ดังนั้น การทำบัญชีครัวเรือนจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้ทุกคนสามารถบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถบรรลุถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ทำให้ทราบว่าแต่ละเดือน มีรายได้เท่าใด มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การวางแผนทางการเงินว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัดได้อย่างไร เพื่อให้รายจ่ายสมดุลกับรายได้และมีการเก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นการสร้างรากฐานมั่นคงให้กับครอบครัว สังคมและประเทศ

บัญชีครัวเรือน เป็นการประยุกต์เครื่องมืออย่างหนึ่ง โดยใช้หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่สามารถทำให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณ เป็นการ

ยึดทางสายกลาง มีเหตุผลและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน บัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย เกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล ต้นทุนการผลิตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจของธุรกิจเป็นอย่างมาก องค์กรที่มีข้อมูลข่าวสารมากจะมีอำนาจมากขึ้น ทำให้เกิดการผลักดันที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนก่อนการตัดสินใจ โดยอาศัยการสร้างความร่วมมือกัน โดยอาศัยความโปร่งใสและเปิดเผย เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบกิจการ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการมีเงินออม และหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีความจำเป็นจะไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน เป็นผลให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. (2550). *บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง*.
วารสารศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, เล่ม 3 ปีที่ 15 กันยายน – ธันวาคม, หน้า 25–29.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2557). *ปฏิรูปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนสู่ภาวะ, มุลนิธิสถาบัน*
ศึกษานโยบาย สาธารณะ[ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://program.npru.ac.th>
(2 มีนาคม 2557).
- ปราณี เนรมิตและคณะ (2550). *อิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการทำบัญชี*
ครัวเรือนเกษตรกรในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์. [ออนไลน์],
แหล่งที่มา <http://tdc.thailis.or.th> (12 มีนาคม 2557).
- พุทธรณ สุวรรณอาสน์ (2556). *การพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม*
ตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพัฒนา
ชุมชนและคุณภาพชีวิต, เล่ม 1 ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน,
หน้า 43-52.
- รพีพร คำชุ่ม (2550). *ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาเกษตรกร*
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระ หลักสูตรบัญชี
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาริพิน มงคลสมัย. (2552). *การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศุภโชค แก้วทองและสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล. (2552). *การประเมินผลการจัดบันทึก*
บัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในตำบลยุโป อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุพรรณิ ต้อนรับ (2551). การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิตรา ตุลาเดชาพันธ์ (2552) การบัญชีบริหารเพื่อการตัดสินใจประยุกต์ตามปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรุงเทพฯ บริษัท พับลิคโฟโต้และโฆษณา จำกัด.
- Atkinson, A.A., Kaplan, R.S., Matsumura., and Mark Youngs., (2007) Management Accounting. (5 thed). UpperSaddle River. New Jersey.Peason.
- Toffler Alvin. (1980). *The Third Wave*. New York : William Marrow & Co. retrieved April 7, 2014. From http://www.archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2551mdado451ts_bib.pdf

